

| Події

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЕЛЕКТРОННЕ ЗДОРОВ'Я: ЗНАЧНІ ВИКЛИКИ І ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ» (11 грудня 2014 р., Роттердам, Нідерланди)

Минулого року в Університеті імені Еразма Роттердамського (м. Роттердам, Нідерланди) відбулася міжнародна конференція, присвячена питанням використання електронних програм і мобільних додатків у сфері охорони здоров'я з фокусуванням на особливостях правового регулювання їх використання. У цьому повідомленні висвітлено ключові правові проблеми, обговорені на конференції.

Що таке «електронне здоров'я»?

Упродовж останніх років ми стали свідками численних інноваційних перетворень у сфері використання медичних технологій. Новітні технології суттєво змінили не лише саму медичну практику, а й її результати (профілактика і лікування захворювань, поліпшення якості життя, подовження тривалості життя). Однією з останніх інновацій є технологія «електронне здоров'я», відома як «Е-здоров'я». «Е-здоров'я» відображає особливості використання інтернету в медицині як локально, так і на відстані. Ширше значення цього поняття можна витлумачити як «будь-який електронний обмін даними у сфері охорони здоров'я, збір та аналіз яких здійснюється за допомогою електронного зв'язку, з метою підвищення ефективності процесу надання медичної допомоги». Згідно з визначенням ВООЗ, «Е-здоров'я» – це *рентабельне і безпечне використання інформації та технологій зв'язку задля підтримки системи охорони здоров'я та споріднених сфер, включаючи систему надання медичних послуг, медичне спостереження, медичну літературу, медичну освіту і дослідження*. При цьому «Е-здоров'я» не обмежується використанням електронних програм з метою надання медичної допомоги конкретному пацієнтові. Європейська Комісія оперує більш загальним визначенням, згідно з яким «Е-здоров'я» є *використанням інформаційних технологій і технологій зв'язку у сфері послуг і процесів у галузі охорони здоров'я*. Спільною у цих визначеннях поняття «Е-здоров'я» є мета: розширити і полегшити доступ до медичної допомоги, поліпшити якість і підвищити ефективність медичних послуг, зменшити адміністративні витрати на надання медичної допомоги. З точки зору захисту прав пацієнтів під «Е-здоров'ям» варто розуміти розширення обсягу прав людини у сфері

охорони здоров'я шляхом досягання рівності доступу, поліпшення якості медичної допомоги та якості життя.

«Е-здоров'я» більше ніж реклама

Прикладами застосування інноваційних електронних технологій у сфері охорони здоров'я є не лише розраховані на необмежену кількість користувачів додатки для мобільних телефонів, а й електронні системи, за допомогою яких заклади охорони здоров'я можуть безпечно обмінюватися інформацією про пацієнтів, звітами між собою про ультразвукові, мамографічні, рентгенівські дослідження тощо. Набули поширення електронні системи ухвалення рішень, які допомагають лікарям вирішувати клінічні проблеми (діагностування, лікування тощо), спираючись на історію хвороби пацієнта. Електронна система медичних призначень дає змогу сімейним лікарям за допомогою засобів електронного зв'язку надсилати медичні призначення до аптечних закладів.

Усі ці програми можуть бути інтегровані в електронні бази даних, доступні лікарям на місцевому, регіональному і національному рівнях. Водночас використання таких програм супроводжується багатьма правовими проблемами, наприклад, пов'язаними із питаннями приватності, конфіденційності, доступу до високоякісної медичної допомоги, управління ризиками, компенсації. Ускладнити використання інформаційних технологій і технологій зв'язку в системі охорони здоров'я також може транскордонне надання медичних послуг. Хоча наведені приклади стосуються насамперед правовідносин між лікарем і пацієнтом, електронні технології можуть бути використані і в системі громадського здоров'я. Зокрема, електронні бази даних можуть сприяти проведенню досліджень у сфері громадського здоров'я, даючи змогу науковцям вивчати перебіг і прогресування захворювань, досліджувати питання дискримінації у сфері охорони здоров'я, поширення захворювань тощо. У цьому контексті правові проблеми насамперед пов'язані зі збором і використанням персональної інформації, інтелектуальним аналізом даних, а також із застосуванням електронних технологій для спостереження за подіями у сфері охорони здоров'я з метою швидкого реагування на надзвичайні ситуації у цій сфері. Крім проблем захисту персональних відомостей і проблем забезпечення конфіденційності, постає проблема точності інформації, яка використовуються для цілей громадського здоров'я, оскільки її спотворення загрожує правдивості досліджень у цій сфері.

Різноманітні електронні та мобільні програми, надаючи беззаперечні переваги як пацієнтам, так і медичним працівникам, водночас спричиняють чимало правових і регуляторних проблем, як-от: сприяння рівноправному, досяжному та всезагальному доступу до переваг використання «Е-здоров'я», насамперед у віддалених регіонах, для людей з обмеженими можливостями, людей похилого віку; захист прав пацієнтів, зокрема поваги до людської гідності, забезпечення конфіденційності інформації, що, своєю чергою, вимагає внесення змін до законодавства.

Андре ден Екстер (Andre den Exter)
викладач медичного права ЄС Університету імені Еразма Роттердамського;
візит-професор з міжнародного медичного права Львівського національного
медичного університету імені Данила Галицького